

GDE PTICA
PEVA NAJLEPŠE

ARETÉ
www.areté.rs

Zbirka
Fabula

Glavni i odgovorni urednik
Nina Gugleta

Naslov originala
Alejandro Jodorowsky
DONDE MEJOR CANTA UN PÁJARO

Prevod
Nataša Vujnović

Lektura
Irina Vujičić

Korektura
Aleksandra Dunderski

Oblikovanje korica
Jana Vuković

Štamparija
AS Print

Tiraž
1000

Izdavač
Areté, Beograd

Copyright © Alejandro Jodorowsky, 1992
Copyright za srpsko izdanje © Arété, 2016

GDE PTICA
PEVA NAJLEPŠE

Alejandro Hodorovski

S A D R Ž A J

Uvod	9
I — OČEVI KORENI	11
II — MAJČINI KORENI	49
III — ZEMLJA NAKRAJ SVETA	97
IV — OBEĆANA PAMPA	191
V — HAIME I SARA FELISIDAD	253

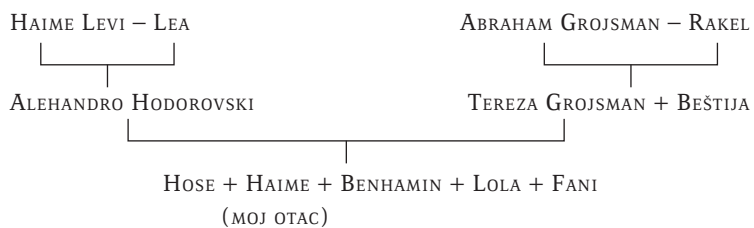
„Ptica peva najlepše na svom porodičnom stablu.“

Žan Kokto

U V O D

Svi likovi, mesta i događaji (iako je negde izmenjen vremenski sled), stvarni su, ali je ta stvarnost preoblikovana i preuveličana da bi postala mit. S jedne strane, porodično stablo je zamka koja nam ograničava misli, osećanja, želje i materijalni život, dok s druge strane, predstavlja riznicu u kojoj se čuva najveći deo naših vrednosti. Osim što je roman, ova knjiga je ujedno i odraz napora koji, ako se ostvare, teže tome da svakom čitaocu posluže kao primer kako da, kroz oprostaj, svoju porodičnu priču pretvori u epsku legendu.

I
O Č E V I K O R E N I

Te 1903, Tereza, moja baka, očeva majka, naljutila se na Boga i na sve Jevreje iz Dnjepropetrovska u Ukrajini jer su i dalje verovali u njega uprkos pogubnom izlivanju reke Dnjepar. U poplavi nestao je Hose, njen voljeni sin. Kad je voda počela da plavi kuću, dečak je u hodnik izgurao ormar i zatvorio se unutra, ali ovaj komad nameštaja nije plutao jer je bio natovaren s trideset sedam rasprava iz Talmuda.

Posle pogreba, u pratnji muža, noseći u naručju preostalu decu, četvoro mališana – Haimea i Benhamina, Lolu i Fani, začetih više iz obaveze nego iz strasti – besno je uletela u sinagogu, prekinula čitanje devetnaestog poglavlja Knjige Levitske, 'Kaži svemu zboru sinova Izrailjevih, i reci im...', zagrmevši: „Sad ću ja nešto da im kažem!“

Ušla je u deo gde joj je, kao ženi, pristup bio zabranjen odgurujući muškarce koji su, savladani detinjim strahom, sakrili svoja bradata lica iza belih svilenih tkanina, bacila na pod svoju periku otkrivši tako ćelavu glavu crvenu od besa i, priljubivši grubo lice na pergament Tore, proklela hebrejski tekst:

„Tvoje knjige lažu! Kažu da si spasao čitav narod, da si otvorio Crveno more lako kao što ja seckam šargarepu, a ipak nisi učinio ništa za mog sirotog Hosea... Ako već ta

nevina duša nije ništa skrivila, čemu si hteo da me podučiš? Da tvoja moć ne poznaje granice? To sam već znala. Da si nedokučiva tajna, da treba da dokažem svoju veru mireći se s tim zločinom? Nikad! To je za proroke Avramovog kova, oni mogu da dignu nož na grla svoje dece, a ne za jadnu ženu kao što sam ja. S kojim pravom toliko tražiš od mene? Poštovala sam tvojih šeststo trinaest zapovesti, mislila sam na tebe bez prestanka, nikad nikome nisam naudila, porodici sam obezbedila topli dom, kuvala sam i čistila moleći se, dozvolila sam da me obriju u tvoje ime, volela sam te više nego roditelje a ti, nezahvalniče, šta učini? Naspram siline smrti moj dečak nije bio ništa više od gusenice, mrava, muvljeg izmeta. Nemaš milosti! Ti si čudovište! Stvorio si izabrani narod samo da bi ga mučio! Već vekovima nam se podsmevaš! Dosta! Obraća ti se majka koja je izgubila svaku nadu i zato te se više ne plaši. Proklinjem te, brišem te, osuđujem te na dosadu! Eto ti tvoja večnost, stvaraj i uništavaj svetove, govori i grmi, ja te više ne čujem! Moja odluka je konačna i neopoziva: gubi se iz moje kuće, od mene zaslužuješ samo prezir! Kaznićeš me? Nek me napadne lepra, nek me raskomadaju na delove, nek mojim mesom nahrane kerove, briga me. Hoseova smrt već me je ubila.“

Niko nije rekao ni reč. Hose nije bio jedina žrtva. I drugi su sahranili rodbinu i prijatelje. Moj deda Alejandro, od kog sam nasledio samo deo imena jer druga polovina potiče od majčinog oca, koji se takođe zvao Alejandro, beskrajno pažljivo obrisao je suze koje su kao providni skarabeji svetlucali na hebrejskim slovima, više se puta naklonio okupljenima. Crven u licu, promrmljao je izvinjenje koje niko nije razumeo i odveo Terezu trudeći se da joj pomogne da ponese četvoro dece. Ali ona nije htela da ih pusti već ih je tako snažno privila na svoje velike grudi da su zavrištala. Osetio se silovit nalet vetra, prozori su se otvorili i crni olujni oblak ispunio je hram. Sve muve iz okoline razbežale su se pred iznenadnom kišom.

Za Alehandra Levija (u to vreme prezivali smo se Levi) odluka njegove supruge da raskine s tradicijom bila je samo još jedan u nizu teških udaraca. Teški udarci bili su neizostavan deo njegovog bića: čitavog života stoički ih je podnosio, bili su kao ruka, kao jedan od unutrašnjih organa, sastavni deo stvarnosti. Nije napunio ni tri godine kad je Piroška, mađarska sluškinja, poludela, ušla u sobu u kojoj je spavao u zagrljaju majke Lee, i ubila je sekirom. Topli mlazevi obojili su njegovo malo nago telo u crveno. Pet godina kasnije, u izlivu mržnje podstaknutom verovanjem da rabini koriste krv hrišćanske dece pri pravljenju beskvasnog hleba, ulice Jekaterinoslava preplavili su pijani kozaci koji su zapalili selo, silovali žene i decu i tukli Haimea, njegovog oca, jer nije hteo da pljune na Knjigu, sve dok ga nisu pretvorili u modru kašu. Prihvatila ga je jevrejska zajednica iz Zlatopolja, apstraktna celina bez pojedinaca. Dali su mu krevet u verskoj školi. Tamo je naučio dve stvari: da muze krave (u zoru) i da se moli (ostatak dana). Litre jutarnjeg mleka bile su jedini miris koji ga je podsećao na majku i detinjstvo, i u nedostatku ženskog milovanja, naučio je preživare da ga nagog ližu svojim velikim toplim jezicima.

Recitovanje hebrejskih stihova bilo je za njega pravo mučenje sve dok nije sreo Rebea u međusvetu. Bilo je to ovako: od silnog klaćenja prilikom recitovanja stihova koje nije razumeo, Alehandru se učinilo da su mu se noge sledile, čelo zapalilo, a stomak ispunio kiselinom. Bilo ga je sramota da duboko udahne, otvorenih usta kao riba van vode, i onesvesti se pred drugovima jer su oni razumeli tekstove, makar njihovi izrazi duboke vere bili samo predstava da bi ih kasnije nagradili bogatom večerom. Učinio je nadljudski napor i, ostavivši telo da se klata, izašao iz njega da bi se našao u vremenu koje ne prolazi, u prostoru koji se ne prostire. Ovo utočište bilo je pravo otkriće! Tamo je mogao da vegetira u miru, ništa da ne radi, samo da živi. Prožeo ga